

ТИЖНЕВИК - REVUE HEBDOMADAIRE - ТРИДЕНЬО
UKRAINIENNE

Число 37 (443). Рік вид. X. 14 жовтня 1934 р.

Ціна 2 фр. Prix 2fr.

Париж, неділя, 14 жовтня 1934 року.

Девятого жовтня с. р. в Марселі сталася трагедія, що привернула до себе увагу цілого світу. Замордовано югослов'янського короля Олександра, що тільки що був зійшов з корабля на французьку землю, як гість Французької республіки. Разом з королем трагічну смерть знайшов і французький міністр закордонних справ п. Барту, що зустрівач короля.

Виконавця замаху було забито на місці, і тому немає можливості довідатися від нього, чому він dokonав того страшного вчинку. Слідство в справі атентату, треба думати, відкриє справжні причини, що штовхнули вбійника на терористичний крок. Можна припускати, що ця страшна драма є наслідком тих нерозв'язаних і нездорових національних взаємовідносин, що існують на Балканах, і які часто використовують навіть і інтернаціональні сіячі безладдя й анархії.

Вчинок убивці короля Югославії і французького міністра світ зустрів з обуренням і осудженням. І ми тако-ж, як послідовні противники приміювання системи терору в політичній боротьбі, не можемо не висловити і свого осуду кривавого вчинку в Марселі.

Народові-ж Югославії, що втратив свого короля, як і народів французькому, що поніс втрату в особі свого міністра, ми висловлюємо наше співчуття в ці дні їхньої жалоби.

* * *

На сесії Ліги Націй, що тільки що відбулася, українську акцію було спрямовано не лише на звернення уваги світу на московське поневолення України, заперечення за Москвою права репрезен-

тувати Україну та на наші домагання звільнення України від окупантських совітських військ. Крім того, звернено було увагу світу ще й на безприкладне в історії людства звірське знущання московської совітської влади з українського народу й виморювання його голодом для досягнення Москвою своїх політичних завдань.

Українські організації як на українських землях по-за совітськими кордонами, так і скрізь на еміграції приложили всіх зусиль для організації помочі голодним братам на Великій Україні. Засновано було Комітети Допомоги голодаючим, результатом праці яких і з'явилася можливість переведення допомогової акції.

Слід з вдячністю пригадати тут ту допомогу в праці та її попертя, що українці стріли з боку багатьох чужинецьких організацій та поодиноких шляхетних осіб, на перше місце між якими виступають кардинал віденський Ініцер та архієпископ Кентерберійський, а з організацій — Зв'язковий Комітет Міжнародних Жіночих Організацій.

Залишалось лише переслати хліб тим, що там у нас, на колись так багатій, і тепер вщент зруйнованій большевиками Україні, чекають на поміч або на смерть. Але совітська влада не дала дозволу доставити засоби поживи на Україну, приговорюючи тим до смерти тих, кому ця пожива могла б врятувати життя.

В цьому числі «Тризуба» ми подаємо заяви, що з приводу цієї нелюдської жорстокости совітів що-до України зложив Центральний Комітет Допомоги голодаючим на Україні у Львові та Зв'язковий Комітет Міжнародних Жіночих Організацій, і що висвітлюють, як стоїть зараз справа міжнародньої помочі Україні.

Поміч українському народові в тому голоді, яким намагається наш ворог його придушити, цей ворог послідовно одводить і не допускає. Організований большевиками голод продовжується вже другий рік. Уніс він уже мільйони жертв і нові мільйони смертей ще чекають український народ.

І коли наші зусилля для помочі нашому народові в цьому напрямку ворог уневажнює, їх слід направити в напрямку іншому, їх слід збільшити в тому основному напрямку, в якому ведемо ми нашу головну роботу — для здобуття української державности. Державність бо нам потрібна: тепер не лише для розвитку нашого

народу, нашої культури, для процвітання нашої землі. Державність нам потрібна тепер тако-ж і для заховання простого фізичного існування українського народу.

Коло справи помочі голодаючому населенню України об'єдна-лися всі українці без різниці територіяльного походження або гру-пової приналежності.

Тим більше всі українці мусять об'єднати всі свої зусилля для здобуття свободи нашому народові, для здобуття власної Україн-ської Держави.

Цієї єдності зусиль український нарід бажає, до неї він усіх нас кличе і на неї чекає.

Українська й міжнародня акція в справі голоду на Україні

Крім тих постійних заходів, що їх вживають перед міжнародні-ми чинниками представники уряду УНР і Головна Еміграційна Рада в справі голоду на Україні, останнім часом зроблено в згада-ній справі кільки важливих кроків тако-ж іншими українськими і міжнародніми чинниками. Нижче подаємо заяви до Ліги Націй Центрального Українського Комітету Допомоги голодним на Україні (Львів) та Зв'язкового Комітету Міжнародніх Жіночих Організацій, які свідчать, що голодова акція енергійно продовжуєть-ся і що українські відповідальні чинники роблять все можливе, щоб виконати свій обов'язок перед Україною.

Центральний Український Комітет
Допомоги Україні.

Львів, 2 вересня 1934 р.

Його Екселенції панові Сантлерові,
голови 15-ої асамблеї Ліги Націй.

Екселенціє,

В імені Центрального Комітету Допомоги совітській Україні, зор-ганізованого з метою зменшення страшних результатів голоду, що вже два роки як спустошує совітську Україну і вириває мільйони невинних жертв, ми маємо честь довести до вашого відома слідуєче:

В 1920 році вільна Українська республіка, визнана кількома дер-жавами, що тепер входять до складу Ліги Націй, була, не дивлючися на свій горячий спротив, окупована переважуючими силами московсь-кого уряду.

Знаходячися з того часу під совітським пануванням, цей ґрай, на-туральні багатства якого є загально відомими, мало по малу зробився найбільшю країною Європи.

Політика совітського уряду, що протягом довгих років реквізував урожаї, не турбуючися про відживлення населення, ні навіть про насіння, зробила велику шкоду Україні. Але рішучим ударом, що спричинився до катастрофи, була колективізація землі, заведена три роки тому.

Українські селяне були позбавлені всього їхнього добра і були кинуті в перемішку в земельні комуни, що мали собою уявляти «дзернові фабрики», керовані комуністами-анальфабетами. Всі, що дозволяли собі противитися цьому насильству або навіть щось лише шепотіли проти, були ув'язнені чи заслані в далекі країни Сибіру, разом з родинами та малими дітьми. Те-ж саме було зроблено і по містах з українцями-інтелігентами, священниками, урядовцями, робітниками, що наслідилися підняти голос проти переслідувань своїх земляків, або що просто були підозрілими московському урядові через їхній патріотичний настрій. Результати такої політики перевищили всяку уяву.

На п'ятнадцятому році анексії нашого краю совітами, — тоді, як совіти полисуються в Європі як стабілізована і апробована народом система урядування, — страшний голод, подібного якому не знає тисячелітня історія України, лютує в краю. Найпевніші й найпильніше перевірені статистичні дані показують число жертв у 1933 році в розмірі 6 мільйонів душ, себ-то 20 відс. населення. Поганий врожай цього року мусить ще збільшити цю гекатомбу. Схвильовані жалюгідним становищем своїх земляків, українці, що знаходяться по-за совітськими кордонами, в кількості, що перевищує 12 мільйонів душ, заснували комітети допомоги, що здобули собі симпатію і навіть активну підтримку різних високих осіб, як, напр., віденського кардинала Інцера, архієпископа Кентерберійського та инш.

Ці комітети розпочали кампанію за інтернаціональну допомогу голодній Україні і вдалися до його ексценції п. Мовінкеля, що був тоді головою Ради Ліги Націй, з проханням передати їхній заглик про нещастя до Ради згаданої інституції.

Не можна знайти слів для похвали шляхетної поведінки бувшого голови Ради відносно страдниць України, але його зусилля розбилися об непримиримий опір московського уряду, що просто заперечував існування голоду і категорично відмовився прийняти міжнародню допомогу. Дізнавшись недавно, що совітський уряд уживає заходів, щоб увійти до Ліги Націй, Центральний Український Комітет Допомоги Україні, складений з депутатів до польського сейму, делегатів 36 центральних культурних українських організацій і в згоді з українськими депутатами до румунських палат і до канадійського парламенту, як рівно-ж і в імені Допомогових Комітетів Праги, Відня, Парижа, Лондону, Брюсселю і т. д., прохає вас звернути вашу ласкаву увагу на слідуюче :

Пильно уникаючи втручання в політичну ділянку питання і думаючи лише про те, щоб допомогти нашим землякам, що навіть в цей мент вимірають мільйонами без жадної помочі цивілізованого світу, ми прохаємо в імені цих невинних жертв поставити під час обмірковання входу СССР до Ліги Націй слідуючі умови його прийняття: совітський уряд має змінити відносно України свою політику, що принесла голодову катастрофу, і має дозволити організацію інтернаціональної помочі голодуючим.

Прийміть, Ексценціє, вислови нашої глибокої пошани

М у д р и й (—)
голова

М і л е н а Р у д н и ц ь к а (—)
заступник голови

Не забувайте, що в Парижі існує Українська Бібліотека ім. С. Петлюри і що вона потребує вашої підтримки.

Адреса Бібліотеки: М. Rudicev. 41, rue de La Tour d'Auvergne, Paris 9.

---

* * *

Зв'язковий Комітет
Міжнародних Жіночих Організацій

26 Еглестон Стріт. Лондон.

Ч л е н и о р г а н і з а ц і ї :

Всесвітній Християнський Жіночий Союз Тверезости,
Міжнародна Жіноча Рада,
Всесвітнє Товариство Молодих Жінок-Християнок,
Міжнародний Жіночий Союз для Виборчого Права та Рівності Го-
рожанських Прав,
Всесвітній Жіночий Союз Міжнародної Згоди,
Міжнародна Федерація Жінок з Університетською Освітою,
Інтернаціонал Рівноправ'я,
Міжнародна Федерація Жінок членів Магістратури, Адвокатури
та інших юридичних професій,
Соціалний і Політичний Союз св. Іоанна.

13 вересня 1934 року

До Його Екселенції п. Санглера,
голови асамблеї.

Екселенціє,

В імені організацій, членів Зв'язкового Комітету Міжнародних Жіночих Організацій, ми собі дозволяємо довести до вашого відома про тяжке становище совітської України.

Минулого року Зв'язковий Комітет досяг того, що заінтересував справою голоду на Україні п. Мовінкеля, що був підняв питання в Раді Ліги Націй. Рада прохала Міжнародній Червоний Хрест запропонувати Російському Червоному Хрестові гроші і зерно, зібрані вже за допомогою українських колоній в Канаді та в інших місцях. Цю пропозицію було відкинуто російським урядом. Між тим, протягом останніх 12 місяців голод скопив велику кількість людей, що померли від нього в житниці Європи».

Ми прохаємо вас, в момент, коли Росія стане членом Ліги Націй, використати ваші великі персональні й офіційні впливи, щоб не підіймалося питання престижу в справі допомоги, запропонованої з такою готовністю членами Ліги Націй, але щоб ця допомога розглядалася, як доказ міжнародної й гуманітарної солідарности.

Маємо честь бути до послуг Вашої Екселенції

І ш б е л, маркиза Абердинська й Темерська,

містрис Корбіт Ашбі,

містрис Ашван Уік

мадам Клара Гютрі д'Арсіс.

Шляхи від миру несправедливого до миру справедливого

*(Міжнародна конференція СІАМАС'у — організації інвалідів і
б. комбатантів)*

Комунікат Українського Пресового Бюра в Парижі

Українські читачі пригадують собі звіти про річні міжнародні конференції товариств інвалідів і б. комбатантів, де завше буває репрезентована і наша спілка інвалідів. Кожного разу представник

України на цих зборах, найчастіше проф. Роман Смаль-Стоцький, брав жваву участь у дебатах з'їздів. Минулого року конференція СІАМАС'у винесла резолюцію в справі голоду на Україні. Організація ця і зразом має за собою мільйони людей, розкиданих по різних країнах, але значіння її впало безперечно. Раніше конференції були значно живіші і значно багатолюдніші. Основний інтерес їх полягав у тому, що тут сходилися бувші вороги: німці і французи. Але німці, що приїжджали на ці конференції, були демократами або соціялістами. Коли прийшов до влади Гітлер, їх організації закрилися, а колишніх делегатів посаджено до концентраційних таборів. Нині залишив шереги і новий член СІАМАС'у — Австрія, і сам б. голова організації, австрійський соц.-дем. Брайтшвейд, щойно недавно, на запоруку за гроші, був випущений з в'язниці. Все-ж з'їхалося чимало французів, як правого так і лівого, але більше лівого напрямку. Прибули делегати з Чехословаччини, Данії, з Польщі, з Румунії, з Бельгії. Українська спілка інвалідів була заступлена цього разу проф. Шульгиним.

Програма конференції дуже досконало розроблюється комітетом, що доручає різним делегатам подати на письмі реферати про матеріальне становище інвалідів по всіх країнах, про вплив безробіття на молодь і т. д. Але найголовнішими тут бувають доклади і дебати про міжнародню ситуацію і оборону справи миру. Доклади в цій останній справі подали п. п. Віала (Франція), Каркошка (Польща), Пипонек (Чехословаччина). Основний доклад п. Віала подає в систематичному порядку всі головні світові явища за минулий рік. Дуже турбується докладчик невдачею конференції по розброєнню, ослабленню Ліги Націй через вихід Німеччини, вітає вступ СРСР до Ліги Націй, радіє організації Балкан, посиленню Малої Антанти, підготовці східнього Локарно. Побожується гітлерівської Німеччини і вбачає в Японії пряму загрозу миру.

Зближення між Польщею і Німеччиною не викликало ентузіазму першого докладчика, і на цьому ґрунті вийшли у нього суперечки з польським делегатом Каркошкою. Головне, що закидалося полякам, це те, що їх пакт з німцями не має ніякого зв'язку з Лігою Націй. На це поляки відповідали, що вони не могли примусити німців, або відмовитися через Лігу Націй від такого важливого кроку в напрямку миру. Чехословацький делегат вияснював головним чином становище Малої Антанти.

Хоч кінець кінцем прийнято було резолюції досить помірковані, в дебатах відчувалися здебільшого ліві настрої аудиторії.

Не раз поверталися промовці до вступу СРСР до Ліги Націй і в більшій або меншій мірі ставилися до цього явища позитивно. Треба додати, що польські делегати в дебатах згадували і одстоювали заяви міністра Бека в справі меншостевій.

Всі ці точки примусили й українського делегата зайняти певну позицію і сказати промову, яку тут і наводимо:

«Все людство прагне миру і цього миру хочуть так само і ваші українські товариші — комбатанти, що постраждали від війни не мен-

ше від вас усіх, але що й донині мусять тяжко відчувати її наслідки, тиняючися по чужих країнах, зазнавши на протязі довгих років гіркий хліб вигнання, хоч гостинність таких країн, як Франція, Польща, Чехословачина та інших і полегшили їх гірку долю.

Всі ми хочемо миру, але якого миру? На це відповідь наша ясна. Миру справедливого. Як можемо ми радіти тому миру, що є, коли наша батьківщина закута в кайдани, коли вона знаходиться під військовою окупацією нашого ворога?»

Проф. Шульгин в коротких рисах нагадує історію московсько-української війни і додає:

«Ми не одні знаходимося у такому стані: і Кавказ, і Туркестан, разом з нами 60.000.000 люду те-ж опинилося в совітських кайданах, як ще й інші поневолені Москвою народи. Коли українці чи кавказці обстоюють своє право — це річ природня, але й ви всі, що прагнете організації миру, не можете не брати під увагу становища і стремління цих 60.000.000 енергійного населення, що домагається здобути своє право.

«Нині тут висловлювалося задоволення з приводу вступу ССРСР до Ліги Націй. В иншій якості і в иншому місці я вже голосно заявляв про становище українців в цій справі; це становище чисто негативне. Я не буду тут торкатися різних заперечень, що ми робили супроти вступу совітського союзу до Ліги, а запитаю тільки вас, яку-ж реальну силу уявляє цей союз, що реального може він принести Лізі Націй? Відповідь наша дуже категорична — н і ч о г о . Москва нині не може рухатися, бо кожна військова сутичка приведе до кінця режиму і до розпаду самого союзу. Ще в царські часи війна з Японією дала першу революцію, війна з Центральними Державами привела до революції 1917 року. Нині війна ще більше небезпечна Москві з огляду на жахливий внутрішній стан совітського союзу. Чи була б Москва в Лізі Націй, чи ні — на якусь агресію нині вона все одно не здатна: отже вступ совітів до Женеви нічого нового для миру не приніс. Колиб-же якась инша держава стала на шлях агресії і війни, колиб Ліга Націй ухвалила приміняти артикул 16-ий пакту, себ-то збройно виступити проти напасника в оборону покривдженого, то і в цьому разі совіти, оскільки їх самих ніхто не чіпатиме, будуть сидіти тихо.

«В ССРСР мається багато аеропланів, маються складні технічні приладдя військові, але не одна-ж техника рішає успіх у війні: не меншу ролю відіграє й настрої війська, як і настрої населення. Большевики може й знайдуть силу, щоб кидати з неба бомби, але перша-ж мобілізація може стати для них катастрофою. До того їх кадрове військо потрібне їм у першу чергу, щоб тримати під своєю владою окуповані країни, як Україна, Кавказ і т. д. Вийти на фронт війни з чужою державою вони фактично не можуть.

«Від вступу ССРСР до Ліги Націй виграє хіба тільки одна Москва. Але вернемося до справи миру. Мир справедливий можна встановити тільки на основі свободи народів. Цей мир не може спиратися на рабстві одних для добра других. Принципи ці встановити звичайно легше, ніж їх реалізувати. Нам, поневоленим народам, часто приписують думку, що ми шукаємо інтвенції, що ми сподіваємося, що визволять нас інші. Це не є правдою: ми завжди в першу чергу розраховуємо на сили наших народів. Те, чого ми завжди від інших держав жадали, про що не раз вже на ваших конгресах говорив проф. Роман Смаль-Стоцький, це бажання, щоб західні держави не допомагали тим, що душать нас за горло. Весь час протестували ми проти тої допомоги, яку давали большевикам після Рапалло німці; нині цьому прийшов край, Рапалло вмерло, але на зміну німцям приходять інші народи, що знов захоплюються совітською Москвою. Коли це захоплення зведеться до одних сантиментальних декларацій, нам це байдуже, коли-ж наступники німців в цій політиці знов почнуть на нашу голову озброювати і підтримувати Москву, ми не можемо не протестувати.

«Ми не є суб'єктом міжнародності і сліпоти, але все-ж свій погляд і свою громадську опінію маємо, і ця опінія гаряче бажає внутрішнього порозуміння між державами Заходу, бо тільки тоді перестане один або другий з них переманювати на свій бік ССРСР, що, очевидно, на думку багатьох з тут присутніх, є небезпечним як для одної, так і для другої сторони. Через це вітали ми політику європейського замирення, що провадив Аристид Бріан, вітали плани Європейської Федерації, через це вітаємо зближення Польщі та Німеччини і широко вітали б усяке можливе поліпшення відносин між Францією та Німеччиною, в чому полягає, натурально, вузол цілої європейської політики.

«Народи Кавказу, Туркестану та України сгнали свої протести проти прийняття ССРСР до Ліги Націй, але вони заявили про своє бажання продовжувати свою діяльність при Лізі Націй, добиваючись полагодження своїх національних справ в рамках Ліги Націй. Отже, від останньої і від вас буде залежати, чи ці методи дадуть якісь конкретні результати, чи ні.

Нині, — закінчує свою промову проф. Шульгин, — говориться багато ще про одну справу, дуже важливу для організації миру, про справу генералізації охорони меншин, про міжнародні гарантії прав людини. Ми ці наміри широко вітаємо і цій першій частині пропозиції польського міністра закордонних справ в XV асамблеї Ліги Націй цілком співчуваємо, хоч би з огляду на тяжку долю нашого населення під совітами. Але не можу не зазначити, що друга частина заяви міністра Бека, що донині існуюча міжнародна гарантія охорони прав національних меншин Лігою Націй ним відкидається щодо Польщі, дуже занепокоїла українське громадянство в Галичині. І ми, представники Великої України, не можемо без хвилювання ставитися до цих справ. Нині, коли ми, всі українці, переживаємо тяжке лихоліття, огда утіха у нас може існувати — це братерська моральна єдність всіх частин українського народу. Наші західні брати приходять нам на допомогу у всіх наших страшних бідах, борються разом з нами за утворення національної державности, ми так само співчуваємо їх цілком законним стремлінням упорядкувати свою долю в тих державах, де вони опинилися.

«Своїм голосом тут, на цьому конгресі, я хочу приєднати українську родину до цивілізованих народів, що прагнуть до утворення справедливого миру, миру справедливого».

Цю промову вислухано було з увагою, але віднеслися до неї трохи зирно, бо основні ідеї її були не дуже до вподоби більшості. Все-ж промова викликала й приватні коментарі і дві репліки — докладчика Вігла та головуючого французького депутата-соціаліста п. Андро.

Репліки ці були цікаві, але вимагали конче нової відповіді, що було тим більше тяжко технічно зробити, що це були останні промови і дебати було припинено. П. Вігла, висловивши співчуття до змагань поневолених народів, з'явив, що це є справа внутрішня ССРСР, і СІАМАС'у трудно тут чимсь допомогти. А п. Андро заявив, що коли йому дають на вибір «не справедливий мир» чи «справедлива війна», він обирає перше.

Далі вироблено було резолюції в справі миру, резолюції досить стримані і загальні, до яких можна було приєднатися і українцям, але все-ж там побіжно згадувалося, як про явище позитивне, про вступ ССРСР до Ліги Націй.

Пропозицію про винесення в цій справі окремої резолюції-поздоровлення Ліги Націй все-ж було одкинено.

Але щоб ясніше зазначити свою позицію що-до цієї резолюції і дати відповідь п. п. Віала і Андро, проф. Шульгин заявив офіційно, що подає до президії СІАМАС'у листа з певними застереженнями що-до резолюції і заяв головуючого та докладчика. Листа свого український представник, як нам відомо, вже передав.

Становище на Україні*)

(Продовження)

Але найголовнішу увагу було звернено на саму КІБУ. Постійні чистки її, мовляв, од контр-революції, од петлюровщини, од шкідників, — то були перманентними явищами. Постишев поставився рішуче і перевів в КІБУ справжній погром українського елемента. Знаменною є промова Постишева на листопадовому пленумі КІБУ у 1933 р. відносно цієї чистки, і ми наведемо з неї кілька витягів:

«Зменшення чуйности КІБУ викликало спізнєння у сільському господарстві: це був головний закид, одмічений ЦК ВКПб проти українських партійних провідників.

Отже найпершим нашим завданням було струснути партійну організацію на Україні і мобілізувати її для того, щоб закрити цей прорив.

Що ми зробили в цьому напрямі?

Ми перевели чистку в КІБУ, викидаючи звітди білогвардійські елементи нам ворожі, бувших прихильників Петлюри і Махна, нарешті всіх тих, які були затросні буржуазними впливами.

Досить сказати, що тільки в тих районах, де чистка вже відбулася, на 120.000 членів або кандидатів партії, що стали перед комісіями, 27.500 було виключено. Це був елемент або ворожий, або мало певний, або й здеморалізований.

З другого боку, ми завдали рішучих ударів націоналістам, цим петлюровським прибічникам, які пролізли на різні пости соціалістичного будівництва, а з окрема у царину сільського господарства...»

Отже, як бачимо, Постишев серйозну увагу звернув на розгалуження КІБУ, особливо на селі і там пророблено дуже глибокі зміни. Викинено десятки тисяч людей і, ясна річ, замінено їх насланими з центральних московських районів.

Особисто Сталін прийняв активну участь у цій акції. Він видав наказ про переорганізацію так зв. МТС (моторо-тракторних станцій) на Україні, що після переведеної реформи мали вже інший характер. Резолюція ЦК і ЦКК КІБУ з 22. XI. 33 р. говорить:

«організація з ініціативи тов. Сталіна політвідділів при МТС відіграла виняткову роль в організаційно-господарському зміцненні колгоспів».

Яким же способом відбулася ця організація політвідділів при МТС? А ось як: «Комсомолец України» ч. 255 з 22. XI. 33 р. пише, що це було зроблено в спосіб

«відрядження 3.500 комуністів для постійної і 12,5 тисяч для тимчасової роботи на селі», для «виховання керівних кадрів в дусі вникання в суть перебудови сільської парторганізації», що дало «значне зміцнення на цій основі партійного впливу в колгоспах».

Далі газета показує завдання, дані цим 16.000 комуністам. Вони такі:

«працювати, не покладаючи рук над дальшим піднесенням та розвит-

*) Див. «Тризуб» чч. 29-30 з 26. VIII, 31 з 2.IX та 33 з 16.IX с. р.

ком соціалістичної України — не в і д ' є м н о ї ч а с т и н и великого союзу радянських республік», себ-то єдино-неділимій Росії новітніх часів!

Навність цих 16.000 вірних комуністів ми знаходимо тепер в пресі, а скільки тисяч таких насланих пройшло без одмічення совітською пресою. Завдання-ж цих політичних відділів при МТС ясні: вони є очима Москви в колгоспах і доглядачами над поневоленим селянством. Раніше МТС були допомогивими для колгоспів і колхозів органами, тепер вони стали керівними, бо навіть вичищені од скверни партійні організації в колхозах попали на індекс у московської влади.

Таким чином у досягненні централізації влади на селі реформа МТС і чистка КПБУ — були засобами, які мали ще більше підкреслити централізаторські тенденції Москви.

Другим прикладом досягнення остаточної централізації і таким чином остаточної ліквідації УССР — це є реформа РКІ — робітничо-селянської інспекції, себ-то совітського державного контролю. РКІ існувала в Москві, існувала вона і по інших столицях «сфедерованих республік». УССР тако-ж мала свою РКІ, яка і виконувала свої функції. Нова-ж реформа, переведена по всьому союзу, касує інститут РКІ і натомість творить Комісії Партійного Контролю, які безпосереднє залежатимуть від ЦК ВКПб, а не від окремих ЦК окремих частин Союзу. Цією реформою, до-речі, ще раз підтверджується партійна структура в ССРР, що має головку піраміди в Москві, а зовсім не федеративний устрій окремих організацій. Ця нова реформа вже справді в кінець нищить навіть ілюзорну самостійність УССР. Бо до Києва вже прибув з Москви тов. Рубенов, відпоручник нового контролю, але його функції розповсюджуються не на всю Україну, а лише на Київську округу, і підлеглий він не Харькову, а Москві. Так само подібні контрольбори прибули і на Харьківську, Одеську та інші округи. Таким чином, появилася на Україні ще одна сітка совітських урядовців, що залежать безпосереднє від Москви.

До речі, недавно декретом по всьому союзу було зведено до Москви і управління водними шляхами, таким чином і річний транспорт на Україні вже керується з Москви.

Додамо ще кілька останніх реформ по союзу.

Реформа навчання в школах совітських має бути переведеною на новий шкільний рік. Вже виготовлюється новий єдиний програм навчання історії і географії по всьому союзу. І вже замовлено совітським Іловайським писати історію совітського союзу, в якій напевно Україні буде одведено менше, як скромне місце, і в якій історія України, як історія Грушевського, Петлюри, Центральної Ради, Директорії, Скрипників та Хвильових, — буде зведена на нівець, як «контр-революційна». Так само і в новій географії Союзу Україна буде нічим іншим, як «югом ССРР», так, як була вона «югом Росії» за часів царату. Єдинонеділимці, од Керенського і Мілюкова починаючи та монархістами і млардорсами кінчаючи, можуть бути спокійні за політику Москви супроти України.

Другим останнім характерним для Москви розпорядженням — був декрет земельних органів ССРР про переселення з РСФСР на Україну сотень тисяч російського походження селянських сімей, які, звичайно, раді осісти на родючу землю українську.

А для характеристики ставлення Москви до харківського «уряду» наведемо цитату з «Правди» ч. 72 з 14. III. 34 р., яка розгнівалася на українські земельні органи за неправильно розпочату посівну кампанію на весні і яка розсерджено питає:

«Хіба для одеського земельного управління не є обов'язковими постанови Наркомзема ССРР про те, що «сверхранній посів може мати місце виключно на землі, яку добре підготовано в-осени?»

А далі констатує:

«Дивним являється у всій цій історії з л о ч и н н а мовчанка Наркомзема України, якому дано було інструкції ще три тижні тому назад».

Які вирази, які цитати можуть краще виявити справжні відношення московсько-українські, як не цей уривок із статті «Правди»?
Централізацію завершено, УССР — зліквідовано.

* * *

Отже на цьому ґрунті зрозумілим стане нам рішення Москви про перенесення столиці УССР з Харькова до Києва. Офіційно большевики пояснюють це рішення економічними і політичними причинами.

Економічні, як то можна зрозуміти із статей в совітській пресі, такі. Київ являється природнім центром України, і він безперечно, в розумінні зручності керування сільським господарством, більш надається, ніж Харьков. А при теперішній переорганізації сільської господарки цілком логічно виходить, що московським саграпам треба бути ближче особливо до Правобережної України, що виявляла і виявляє постійну загрозу для совітського панування.

М. Ковальський.

(Далі буде).

---

3 міжнароднього життя.

— **Європейські взаємовідносини.**

Ще донедавна, як відомо, вісью європейських міжнародніх взаємовідносин було існування двох великих державних блоків — одного договорного, другого — заснованого на спільності інтересів: французького та германського. До першого, як про те говорилося не раз на цьому місці, входили — Франція та її союзники Середньої та Східної Європи, тоб-то Польща, Чехословаччина, Румунія та Югославія. Другий складався з Германії, Італії, інших дрібніших держав, а десь там уже, в тумані Евразії, за ними стояв СССР. Англія до справ тих блоків втручалася мало, дбаючи заховати за собою свою історичну роль європейського арбитра. По-за європейські держави своїх можливих впливів до того не прикладали; Сполучені Штати Північної Америки тому, що дуже мало цікавилися європейськими справами взагалі, навіть одверталися від них, а Японія, бо готувала свої пізніші виступи, зв'язані з азійським континентом та з Тихим Океаном.

Процес дислокації вказаних блоків та зміни в становищі держав, що були по-за тими блоками, як тепер, ретроспективно, можна це спостерігати, зачався був одразу, мало не другого-ж дня, після мирових договорів, але в рішучий спосіб виявлявся він уже пізніше і зв'язане те виявлення, по-перше, з приходом Адольфа Гітлера до влади в Германії, а по-друге — з тим, що сталося в наслідок того приходу, а саме з вступом московських людей до Ліги Націй. Ці два факти змішали й остаточно переплутали міжнародні, до того часу начеб-то ясно означені, карти. І зараз Європа стоїть перед радикальним перегрупуванням, яке, коли воно таки станеться, може спричинитися до повної зміни не тільки європейських міжнародніх взаємовідносин, але й що найменше й азійських, бо, як здається, до нової гри вступає на цей раз Японія.

Дати якусь точну характеристику новому розподілу міжнародніх сил на сьогодні, мабуть, ще передчасно, але світова опінія над цим уже пильно працює, а преса намагається це навіть цілком реально представити. Так, уже кілька тижнів тому одна з найбільше поширених англійських газет Daily Mail присвятила цьому питанню велику статтю, з

якої й візьмемо кілька уривків. На думку газети, європейська ситуація швидкими кроками наближається до критичного стану, бо європейські держави поставлені зараз перед новою серією дуже важливих подій. Лондонський консервативний орган перераховує нові фактори, що стали до праці над зміною політичної ситуації. Це, по-перше, — Польща, що подала руку Германії.

Польща, — говорить газета, — мистецьки і в час одступила від старого союзу з Францією, бо переконалася, що Германія стає наймогутнішою державою. Анулювання статута меншин в Лізі Націй, проголошене в Женеві Польщею, сталося за згодою Германії, а може впрост на її вимогу.

Другим фактором являється Югославія.

Югославія — на шляху союзу з Германією. Вона бачить, що війна Германії з Італією із-за Австрії неминуча. Італійські військові здібності Югославія розцінює дуже низько і хоче стояти по боці переможних. Італо-югослов'янські взаємовідносини за останній час такі напружені, що Мусоліні заборонив подорож італійської делегації на міжпарламентську конференцію в Білграді.

За ними двома йде третя — Угорщина.

Угорщина так саме покладає надії на Германію. Бо-ж коли Німеччина стане переважною військовою державою в Середній Європі, вона матиме можливість повернути Угорщині де-що території, одбраної від неї Тріанснським договором, проти ревізії якого поставилися великі держави.

Румунію Daily Mail зачисляє ще до табору французького, але в час, коли писано ці рядки, в цій державі сталася зміна кабінету, а з нею ненавбач-то й якась зміна зовнішньої політики, бо-ж близька до нового міністерства румунська преса пише про «нові горизонти» цієї політики. Союз з Францією, мовляв, як був, так нехай і зостанеться, але

Румунії нема чого сваритися з Германією. Навпаки, необхідно, будь-що-будь, підтримувати добрі стосунки з расистським її урядом.

Перечисливши вказані держави, Daily Mail додає:

Творена комбінація Германії, Польщі, Угорщини та Югославії буде найбільшою військовою силою, яку знала Європа з часів Наполеона, бо складається з чотирьох держав, перейнятих бойовим мілітарним духом. Крім того, займають ці держави майже цілу Середню Європу і мають вигоду внутрішньої оперативної комунікації.

Проти цієї комбінації стоять здружені Франція, ССРСР, Італія, Чехословаччина.

З них — пише газета, — Франція немає жадної волі до якої будь війни, крім оборонної.

Що-до ССРСР, то взагалі що державу не можна брати під увагу ні при військових, ні при політичних комбінаціях. Бо-ж ніхто, кінець кінцем, не знає чи варта чогось ота так часто згадувана червона армія. В кожному разі Москва не зважиться, мабуть, таж чи инакше рухнутися з нею в Європі, бо матиме страх, що на неї нападуть на Далекому Сході японці.

Далі, військові фахівці, що вважають югослов'янську пі-

хоту за найкращу в світі, певні того, що Югославія могла б сама, без жадних союзників, витримати боротьбу з Італією, і то з добрим успіхом.

До Чехословаччини, як до військової держави, англійська газета ставиться скептично.

Натомісць Германія озброюється що-раз більше і скоріше за всяку иншу державу в Європі. Нема чому дивуватися, що вона, діставши свого часу на те дозвіл Англії та Італії, дбає зараз догнати те, що була перепустила. Так само всім відомо і те, що Германія має на сьогодні різні військові таємниці, що стануть несподіванкою для її противників, як то вже й було за великої війни.

Такі прогнози дає Daily Mail. Їх не слід ще приймати за готові факти. Це поки-що лише яскраві припущення. Але не можна не признати, що щось подібного справді таки діється в європейських політичних взаємовідносинах. Бо-ж лише працею над тими новими комбінаціями та контр-працею проти них можна пояснити такі останні факти, як виступ югослов'янського короля до Софії, його візиту до Парижу, близьку подорож французького міністра закордонних справ до Риму, відбуту подорож угорського міністра до Варшави, диктатуру в Естонії, зміну кабінету в Румунії і т. и. Занепокоєння з тих можливих комбінацій таке велике, що навіть в пресі Чехословаччини, держави найвірнішої французької орієнтації, уже можна читати такі многозначні слова:

І перед Чехословаччиною так само встане необхідність великого рішення що-до її закордонної політики, коли дійде до розриву Франції з Польщею та заміни їхнього союзу франко-російським і італо-французькою співпрацею (Nacsdni Politika).

Зіма, що надходить, не саму лише Чехословаччину поставить перед «великими рішеннями». Які вони будуть, вкаже вже близький час.

Observer.

---

3 преса.

Останніми часами англійська преса дуже обширно пише про становище в совітах, особливо на совітській Україні. Де-які з англійських денників виступали тако-ж дуже гостро проти того, щоб Англія голосувала за прийняттям совітів до Ліги Націй.

«Морнінг Пост» з 16 серпня с. р. пише в своїй редакційній статті під заголовком «Голод на приказ» (за бюлетенем Українського Бюра в Лондоні):

«Час до часу містили ми автентичні відомості про голод в полудневій частині совітів, а крім того бачили ми ряд фотографічних знімків, які викликували одночасно й співчуття і жах, які годі описати. Знімки ці поробив потайки один з подорожніх на Україні. Фотографії, за які можемо заручити, що їх пороблено в останніх часах, се-то цієї весни, дають наглядний образ тих страждань, які переходить нещасний народ. На полях лежать трупи вихудлих людей, тільки шкіра натягнена на кості. Ті, що осталися в живих, з обличчям як у мерців,

із спухлими животами, зрезигновано підждають смерти, щоб їх вибавила з мук. Становище не крашає; навпаки, чим далі, тим гіршає. Поїджено коні, пси й коти, а навіть шури та миші. Всяке зілля й коріння, хоч продовжують життя ціною страшних терпінь шлунка, але врешті доводять до смерти»...

Автор статті запитує врешті, чи Рада Ліги Націй попрохає представників совітів, щоб докладно вияснили подані факти.

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі

й читальня при ній (41, rue de la Tour d'Auvergne, Paris 9)

відкрита в середу й четвер — 6-9 г., суботу — 4-8 і в неділю — 2-6

При Бібліотеці Музей С. Петлюри.

В читальні 90 органів преси — журналів, газет, бюлетенів з різних країн, де живуть українці.

Книжки видаються додому: За читання 5 фр. у місяць (за одну книгу) і 25 фр. безпеки.

Коштом читача висилаються книги тако-ж і на провінцію.

Читайте місячник

«Вістник» і «Книгозбірню Вістника»

Під ред. д-ра Д. Донцова

Пекучим питанням сучасности — економічним, культурним і політичним процесам на Україні, — новим суспільним і мистецьким течіям на Заході, — оригінальній і перекладній поезії й прозі, — критичі марксизму й радикалізму, — проблемам міжнародної політики присвячено цей журнал, що коштує річно 23 зл., піврічно 12 зл., окрема книжка 2.20 зол., закордоном 30 зл., або 6 дол. ам. річно. «Книгозбірні Вістника» вже вийшло два числа: 1) Островерха, «Муссоліні», ц. 1 зл. без пересилки 2) Макавель, «Володар», ц. 2 зл. без пересилки.

Замовляти: «Wistnyk» ul. Czarnieckiego, 26. L w o w. Pologne.
Чекове конто: РКО 500,371.

Українська Громада в м. Ліоні з сумом сповіщає про передчасну смерть бувшого секретаря Громади

Якова СУРМІЯ

що сталася 16-го вересня с. р. в шпиталі м. Ліона. Поховано його 19-го вересня на кладовищі Гійотієр.

Хроніка

З життя укр. еміграції.

В Польщі.

— 3-ій делегатський з'їзд української еміграції у Польщі закінчив свої наради 1 жовтня с. р. До Головної Управи УЦК обрано пп. М. Ковальського, ген. О. Загородського, полк. М. Садовського, д-ра П. Шкурата і підполк. С. Білодуба.

В Югославії

— Відзначення п'ятої річниці існування Головної Еміграційної Ради у Білгороді. 22 вересня с. р. відбувся в Українській Громаді в Білгороді вечір, присвячений п'ятій річниці існування Головної Еміграційної Ради. Про заснування, діяльність та значіння Г. Е. Ради доповідь зачитав п. В. Андриєвський, що був делегатом на першій конференції Г. Е. Ради від українських організацій в Югославії.

Після доповіді відбувся конфертовий відділ, в якому взяли участь пані Г. Доброхотова та М. Шляхова й пп. О. Доброхотів, Я. Нога та Й. Прокопюк.

У Болгарії

— 1-ий делегатський з'їзд членів Українських Організацій у Болгарії відбудеться 4 й 5 листопада 1934 року в Софії (вул. 11-ий август, ч. 13) з таким порядком денним: відкриття з'їзду і перевірка мандатів, обрання президії з'їзду, привітання, прийом і виключення членів, звіт з діяльності Управи, фінансовий звіт, догла-

ди з місць, дискусія над звітами, доклад Ревізійної Комісії й уділення абсолюторія. Окремі доклади: Становище на Україні — п. Я. Малинівського, та Міжнародне становище й українська еміграція — п. проф. Д. Шелудька. Далі резолюції по докладах, обрання Управи й Ревізійної Комісії, біжучі справи, закриття з'їзду.

Колективізація сільського господарства в совітському союзі.

Лондонський Університет (Слов'янський і Східно-Європейський відділ) видає що-місячно дуже інтересні та докладно випрацьовані монографії, головню на східно-європейські теми. Остання монографія має заголовок «Колективізація сільського господарства в совітському союзі».

Автори статей, хоч послуговуються майже виключно совітськими джерелами, подають дуже цікаві висновки. І так, на підставі тих інформацій довідуємося, що члени совітських колективних господарств мають тепер менші права, ніж мали кріпаки за панщини. Оподаткування колективних господарств і їх членів таке високе, що, коли його виповниться, населення голодує.

Із статті про жнива довідуємося, що совітська влада, помимо найбільших зусиль, не в силі експортувати стільки збіжжя, скільки екпортувала Росія перед війною. Експорт збіжжя з совітів іде виключно коштом відбирання від населення найважливішого його средства поживи — хліба. Давніше населення мало, крім хліба, досить м'яса й жирів, тепер того зовсім не має. Тому відбирання хліба спричинює негайно страшну катастрофу — голодову смерть.

(У к б ю р о Лондон)

